

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Lichtstraal in de donkerheid

**„Toen maakte zich Jonathan, de zoon
Sauls op, en hij ging tot David in het
woud, en hij versterkte zijn hand in
God”.**

1 Sam. 23 : 16.

De vriendschap tussen David en Jonathan kan niet leven van veel ontmoetingen. De gelegenheid is er nu eenmaal niet voor geweest. Des te kostbaarder zijn de ontmoetingen, die er wel geweest zijn. Ze zijn door God bereid in Zijn gunst en worden gebruikt om de weg van de gezalfde des Heeren te banen. En zeker geldt dat voor deze ontmoeting in het woeste bergwoud van de woestijn Zif. Het is een lichtstraal in Davids donkerheid.

Is het niet uitzichtloos in het leven van David? In meer dan een opzicht is hij gekomen tot een dieptepunt in de tijd van zijn omzwervingen. Hij heeft Kehila verlost van de druk der Filistijnen. Maar de inwoners van deze stad hebben de verlosser niet geacht. God Zelf heeft het aan David laten weten, dat zij hem zullen overgeven in de hand van Saul.

Eenzaam zit David in de bosrijke streek van de woestijn Zif. Saul rust niet eer dat hij hem gevonden zal hebben. In dit gedeelte kunnen we lezen, dat Saul David zocht alle dagen. Zo sterk is de vijandschap geworden. Zo vreselijk is de dreiging voor de man naar Gods hart. Het is de vorst der duisternis te doen om de verbreking van het werk Gods in Christus.

Voor David lijkt het, of de beloften Gods nimmer vervuld zullen worden, als hij in de woeste eenzaamheid zich bevindt. Maar wat wonder, de Heere waakt over Zijn gezalfde. Juist als hij het niet meer weet en benauwd wordt van alle kant. Dan laat de Heere hem weten, dat Hij de zaak van David zal vervullen. Gods vertroosting komen nooit te laat, al kan het wel eens zo lijken. Hier is de Goddelijke vertroosting precies op tijd.

Saul kan David niet vinden. Voor de ogen van de haat blijft de weg verborgen. Daar zorgt God voor door Zijn bewarende hand. Maar voor Jonathan blijft David niet verborgen. De liefde vindt wel de weg. Zijn hart was bij David gebleven, al had deze ook moeten vluchten voor de greep van zijn vader. De weg door het woud, die door al de mannen van Saul niet gevonden kon worden, wordt hem gebaad, totdat hij bij David komt. Er is een liefhebber, die meer aankleeft dan een broeder. En die liefde is uit God.

Door het geloof is Jonathan aan die God verbonden. Hij heeft leren buigen onder het oordeel over het huis van Saul. Hij heeft in David de Gezalfde des Heeren erkend. Zijn hart is door dat geloof aan David verbonden. Dan kan geen wildernis en ook de vijandschap niet van zijn eigen vader, wanneer dit ontdekt wordt, hem tegenhouden om David tot bemoediging te zijn.

Wat is het voor David geweest in dat donkere woud en in die nog donkerder omstandigheden, dat Jonathan tot hem gekomen is. Hij wordt er door gesterkt in God. Zoals later op de puinhopen van Ziklag vindt hij sterkte in God. Het geloof wordt er door geoefend op

die God, Die de weg baant door de beproeving heen, naar de kroon en de troon. Dat is uiteindelijk Jonathans werk niet, maar Gods werk. Een Goddelijke lichtstraal in de donkerheid en uitzichtloosheid. Alleen: Jonathan is het instrument in de hand God.

Die God leeft vandaag nog. Hij weet van de omzwervingen van al de Zijnen af. Van de weg van hen, die juist vanwege de grote Gezalfde door beproevingen heen moet gaan. Christus heeft de pers alleen getreden. Hij was Zijn broederen vreemd en onbekend de zonen zijner moeder! En dat om te betalen voor de schuld van een verloren zondaar. En uit zijn verdienste druppelt de balsem der vertroosting, ook door middel van de gemeenschap der heiligen. Daar is dan niets van hen bij. Het is het werk des geloofs, dat vrucht is uit het werk van Christus.

Wat een voorrecht elkaar te kennen in wegen van beproeving en strijd. Dan gaat het niet allereerst om de genieting van de geestelijke ontmoetingen onder elkaar, hoe aangenaam die ook mag zijn. Dan gaat het om het rechte dienen van elkaar uit de wortel van het werk van God.

Dan is de kroon voor de grote Koning. Hij zal al de Zijnen door de weg van beproevingen heen kronen met de kroon van het eeuwige leven. En nooit meer zal er een scheiding zijn tussen wat hier reeds door Gods vrije genade verbonden was.

D. Slagboom.

Van de administratie

De stroom van betalingen begint nu steeds minder te worden, maar we hopen dat ze toch nog even doorgaat totdat de laatste abonnees betaald zullen hebben. We verwachten er nog ruim 500. Degene die de acceptgirokaart nog niet ingestuurd heeft, willen we vriendelijk verzoeken dit alsnog zo spoedig mogelijk te doen. We mochten weer f 3114,10 aan giften ontvangen voor ons blad en een gift van f 100,- voor de school in Dundas, terwijl er 9 nieuwe abonnees konden worden ingeschreven.

Voor dit alles heel hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Ds. P. Beekhuis

We hebben vanmorgen — 2 maart — mevr. Beekhuis aan de telefoon gehad om te informeren naar de toestand van haar man. Ze vertelde, dat het een wonder is zo goed als het gaat. Haar man is nu een ruime week thuis. Het gaat van dag tot dag beter. Ds. Beekhuis gevoelt zich sterker worden. Hij moet zich wel rustig houden, maar erge pijnnaanvallen heeft hij tot dusver niet meer gehad. De Heere maakt het in elk opzicht bijzonder wel. Volgende week moet de patiënt nog een keer voor controle naar het ziekenhuis, maar er is al gepland dat hij D.V. zondag 22 maart a.s. in de middagdienst in eigen gemeente zal voorgaan. En als verder alles zo blijft doorgaan zal hij zo langzamerhand weer wat werk kunnen gaan doen. Geheel naar de begeerte van zijn hart.

De Heere is een God van wonderen. Hij hoort het gebed. Hij toont Zijn weldadigheid. We zijn met Ds. Beekhuis, zijn echtgenote en zijn gemeente verblijd. De grootste zegen is wanneer we met alle weldaden eindigen in de grote Weldoener. Vergeet nooit een van

Zijn weldadigheden, vergeet ze niet, 't is God, Die ze u bewees.

Dit zal het laatste aparte berichtje zijn omtrent onze herstellende vriend. Mochten er zich echter onverhoopt bijzondere omstandigheden voordoen dan hopen we onze lezers nader in te lichten.

B.

Ontmoetingsdag

We willen weer herinneren aan de ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 25 april a.s. in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Slidrecht-centrum. Het programma is als volgt:

morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. G. Blom te Meerkkerk
spreker: Ds. J. Veenendaal te
Barendrecht
slotwoord: Ds. G. Bouw te Scheveningen.

Pauze

middagsamenkomst, aanvang 2 uur:

opening: Ds. K. Hoefnagel te Nieuwpoort
spreker: Ds. H.C. van der Ent te Elburg
slotwoord: Ds. M.C. Tanis te Slidrecht-centrum.

We zijn ervan overtuigd, dat velen geen herinnering nodig hebben. Er zijn vele trouwe bezoekers van onze ontmoetingsdagen en zij zien weer uit naar deze dag. Voor anderen kan een kleine herinnering van belang zijn om te besluiten ook (weer) te gaan. Alle belangstellenden zijn van harte welkom. Het kerkgebouw is groot genoeg om zeer velen te ontvangen.

B.

De betekenis van het "bloed" in de Bijbel

4.

De "Voortbrenging" of "presentatie" van het offer (vervolg).

We stonden in de vorige les stil bij "Voorbereiding" of "presentatie" van het offer en bijzonder bij het woord "KORBAAN". D.w.z. de offeraar *mag* met zijn offer komen en wat is hieraan een rijke vertroosting verbonden, zo merkten we op, namelijk: U mag komen met uw offer. De Heere zal u *niet* afwijzen met 't: U is een te groot zondaar of zondares! Hij zegt 't Zelf in Zijn Woord: Jeremia 3 vs. 1a: "Gij nu hebt met vele boeieleders geboeieled; keer nochtans weder toe Mij, spreekt de Heere".

En *hoe* mag men dan komen met zijn offer? Als met een angstig of slaafs gebaar? Met de gedachte: zou de Heere mijn offer wel aan nemen? O neen! U mag tot Mij komen met uw offer met een..... *verblijd* hart, zoals de Heere Zelf getuigt in Zijn Woord: "Dient de Heere met blijdschap". Maar dan is dat niet gelijk als van het uitwendig vrolijke christendom, dat innerlijk vreemd is van de ware droefheid naar God! O neen! Want de *ware* blijdschap is voortvloeiend uit een hart "door schuldbesef getroffen en verslagen", gelijk David belijdt in psalm 51 vs. 9 (ber.).

Dus nog eens: niet komen met uw offer als met een "slaafs gebaar", zoals de heidenen hun offer tot de goden brengen: angstig, aarzelend als komend tot een jaloerse afgod, maar met volle vrijmoedigheid, zoals de

schuldige offeraar tot de priester naderde, zijn hand leggend op het offerdier en dan beleed: "Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan? Maar dan ook mocht ervaren:

"Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt". (Psalm 130 vs. 4).

Ja, dan wordt ook de dienst des Heeren een *liefdedienst*!

Is zij dat ook voor u geworden, lezer(es)? Mag u ook met de dichter belijden: "Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotent!"

Wij gaan nu over tot het derde hoofdmoment van het brandoffer: de "slachtingsacte".

Deze is niet de voornaamste handeling in de offerdienst, zoals wel gemeend is. Hoe gewichtsvol zij ook is, zij is nog als een subjectieve *inleiding* van de offerdienst. Dat blijkt ook uit het feit, dat de slachting van het offerdier niet door de priester geschiedde, maar door de offeraar zelf! Zij is ook nog niet de VOORNAAMSTE handeling, want deze moet nog volgen, namelijk de "bloedpleging". Hierover echter straks.

Zij was een *inleiding* van de offerhandeling. Vandaar is het, dat de slachting niet geschiedde door de priester, maar door de offeraar zelf.

Hij doodde het dier. Hij deed alzo het bloed van het dier *uitstorten*. Met deze handeling van de bloeditstorting is wel het *kernpunt* van de offerdienst bereikt!

We zouden hier kunnen opmerken, dat alle bedreven zonden geschieden onder "verhoogde bloeddruk". En..... denken we daarom niet, dat zulks als een heel rustige zaak geschiedt! Want o, als die bloedmachten zich in ons gaan bewegen, dan kunnen zij zelfs aangroeien tot een ORKAAN en wee onzer, wanneer die orkaan losbreekt! Wie zal dan deze kunnen *keren*?

En daarom! Wat zal dat eens zijn, wanneer de zondaar sterft in zijn zonden en aan dezelfde nooit is ontdekt geworden en men alzo voor de heilige God moet verschijnen! O, dan zal de wanhoopskreet zijn: "Bergen, valt op ons en heuvelen, bedekt ons!"

Maar, wat is het dan een grote weldaad en zegen, wanneer men hier aan die "stroom van ongerechtigheden" ontdekt wordt en dan gaat belijden in ootmoed:

*"Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij."*

Wat krijgt dan de "bloeditstorting van Christus" een rijke, ja troostvolle betekenis en waardij voor een schuldig, belijdend volk! Dan mag ervaren worden:

*"Maar ons weerspanning overtreden
Verzoent en zuivert Gij!"*

Maar dan wordt het óók verstaan en bewonderd, wat de dierbare Borg er voor over gehad heeft om met zulk een zwaar lijden die sterke bloedstroom af te wenden, ja, zulks onder zodanige "verhoogde bloeddruk", met diepe eerbied uitgedrukt! Zo heeft Hijzelf uitgeroepen, wat wij lezen in Lukas 12 vs. 50b: "En hoe word Ik geperst, totdat het volbracht zij!"

O welk een onuitsprekelijke liefde jegens zulk een straf- en doemwaardig volk!

Gel. lezer(es)! Is zulks ook uw ervaring en bewondering? Dat geve de Heere uit genade, voor 't eerst of bij vernieuwing!

Dr.

v.L.

Schriftgeleerden

2.

Het is ons duidelijk geworden dat elke bedenking tegen de naam schriftgeleerde onjuist is, ja zelfs ingaat tegen de Schrift zelf. De naam op zich is een gegeven. Een Goddelijk gegeven. De Heere gaf aan Israël geleerden, die in de Schriften thuis waren. Onder hen neemt Ezra een bijzondere, belangrijke plaats in. Van hem bezitten we een Bijbelboek en we komen zijn naam tegen in het boek Nehemia. Ezra behoorde tot het priesterlijk huis van Aäron. Vandaar dat hij ook wel priester genoemd werd. Tot de weggevoerden behoorden ook de priesters. In Babel was geen werk voor hen. Daar waren zij werkloos, want in de ballingschap was geen tempel, geen altaar en geen offerdienst. Zij bleven echter niet werkloos. Ze gingen zich werpen op de bewaring van de Heilige Schriften en de verspreiding daarvan. Naar

we kunnen aannemen waren heilige rollen van de wet en de profeten meegenomen naar Babel. Mannen nu als Ezra gingen zich inzetten voor de overschrijving van de heilige rollen, opdat de joden in ballingschap het beschreven Woord van God zouden bezitten. Opdat men in de synagogen, de ontstane leerhuizen het Woord des Heeren kon lezen, kon horen. De mannen die zich tot het werk van overschrijven zetten werden "schrijvers" genoemd. Daar het overschrijven van de Heilige Schriften veel kennis gaf van de inhoud van de Schriften, verkregen de overschrijvers door hun gebleken kennis van de Schriften de naam van Schriftgeleerden.

Wonderlijk, maar waar, Ezra kreeg van koning Arthahsasta de opdracht om te reizen naar het oude stamland om te onderzoeken of het reeds teruggekeerde volk de wet van Israël onderhield. De wijde vaten voor de tempeldienst werden hem meegegeven en veel geld om voor de koning een offer te doen aan Israëls God. Een aangrijpend schrijven stelde de koning Ezra ter hand, waarin alle landvoogden en stadhouders geboden werd Ezra in alles ter wille te zijn. "Arthahsasta, koning der koningen aan Ezra, de priester, de schriftgeleerde der wet van de God des hemels volkomen vrede en op zulken tijd!"

Toen Ezra vertrok, in het jaar 458 voor Christus, gingen 15.000 ballingen met hem naar Jeruzalem en Juda. Onder hen was een hele groep schriftgeleerden.

Het doel was om in het land der vaderen het volk weer terug te voeren naar het Woord des Heeren. Dit was noodzakelijk, daar velen onkundig waren in de Schriften. Vreemd aan de rechte kennis des Heeren. Het geloof-sleven moest a.h.w. van de grond af weer worden opgebouwd. Een treffend voorbeeld daarvan wordt ons getekend in Nehemia 8. Op de eerste dag van de zevende maand van het jaar 444 werd al het volk samengeroepen op het grote Waterpoortplein in Jeruzalem. Dit plein was het marktplein. Hier kon de massa mensen samenkomen. Voor de waterpoort was een groot houten platform gebouwd. Als het volk naar oosterse wijze op de hurken gezeten was, kwam Ezra en 13 levieten, evenals hij thuis in de Schriften, volgden hem. Ze hadden bij zich de heilige rollen. Ezra beklom het podium en ging zitten op de hoge houten stoel. De levieten gingen naast hem staan. De ene helft aan zijn rechter en de andere helft aan zijn linkerhand. Wat nu door Ezra gelezen werd, werd door de levieten vertaald en zo werden de woorden des Heeren dicht, heel dicht bij het volk gebracht. Verstaanbaar voor oud en jong. En dat moest, want de Heere had een boodschap voor oud en jong.

De reactie van het volk bleef niet uit. De voorlezing, de woorden des Heeren deden wat bij het volk. Het liet hen niet koud. Het is een *voorrecht* wanneer het Woord des Heeren niet langs ons heengaait. Het volk weende en bedreef rouw. Het waren immers ook geen kleine zaken, die hen voorgelezen werden. De zegen Gods zou ontvangen worden, wanneer gewandeld werd in de wegen des Heeren, maar bij het nalaten en verlaten van die wegen zou de Heere komen met oordeel. Overal zou zijn straffende hand gezien worden. Het volk moest wenen, want ziende op zichzelf was er voor het komende jaar niet veel goeds voor hen te verwachten. Ze hadden de muren en de poorten van Jeruzalem nu wel mogen bouwen, maar wat betekende dat tegenover al hun ongerechtigheden. De Heere kon over hen toch alleen maar toornen!

Treffend is het wat tot het wenende volk werd gezegd. Het werd opgeroepen tot blijdschap. De droefheid moest plaats maken voor de blijdschap. Maar de ongerechtigheid dan en de vloek des Heeren? Moest daar overheen gestapt worden? Kon dat, mocht dat? Hoort! De stem des Heeren wekt tot blijdschap op. Het bevel klonk uit de mond des Heeren. En het spreken Gods kwam uit het hart des Heeren. In dat hart des Heeren nu leefden goedertieren gedachten ten opzichte van het zondige volk. En de aangebroken dag, de dag waarop het volk bijeen was, was een dag "heilig" de Heere. Op deze afgezonderde dag, en we kunnen denken aan de joodse nieuwjaarsdag, dacht de Heere aan Zijn Naam. En Hij handelde naar in Zijn

Naam besloten lag. In en door de arbeid van Christus mocht en kon het klinken uit Gods mond: "deze dag is de Heere uw God heilig, bedrijf dan geen rouw en weent niet; want al het volk weende als zij de woorden der wet hoorden". Nehemia 8 : 10.

Waar droefheid is, droefheid over de zonde, droefheid over hart en leven. Waar verbrokenheid is horend de heilige eisen des Heeren, daar wordt gepredikt, verkondigd in 's Heeren Naam, naar 's Heeren Naam: blijdschap.

Het bedroefde volk mocht opstaan en eten het vette der beesten. Het mocht zoete dranken drinken en een feestgave geven aan de armen, want het staat er zo treffend: "want de blijdschap des Heeren, die is uw sterkte". Droefheid buigt neer en verzwakt. Veel droefheid, bittere droefheid kan zelfs ongeschikt maken voor het werk en bij de pakken doen neerzitten. Maar blijdschap en dat heel bijzonder de blijdschap des Heeren wekt op en geeft kracht. Vervult die blijdschap ons hart, dan valt niets ons zwaar. Dan wordt het werk psalmzingend gedaan en zingend gestreden en zelfs geleden. Welk een kracht ligt er niet in het hart. In heel de mens. Welk een kracht en moed heeft men dan. Wat kan men zich dan sterk weten.

Uit het hart komt het en de mond laat het horen:

*De Heer' is mij tot hulp en sterkte,
Hij is mijn lied, mijn psalmgezang.
Hij was het, die mijn heil bewerkte,
Dies loof ik Hem mijn leven lang.*

Op het spreken kwam het wenende volk tot grote blijdschap. Matthew Henry zegt in zijn schriftverklaring: "Nadat zij geweend hadden, verblijdden zij zich. Een heilig treuren bereidt de weg voor de heilige vreugde. Die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien. Zij, die beven onder de overtuiging van het woord, kunnen zich verblijden in de vertroosting ervan. De grond van hun blijdschap was zeer goed. Zij smaakten blijdschap niet omdat zij het vette hadden te eten en het zoete hadden te drinken en veel goed gezelschap hadden, maar omdat zij de woorden hadden verstaan die men hun had bekendgemaakt. Het is een zeer grote zegen om de Heilige Schriften te bezitten en hulpmiddelen om ze te verstaan en wij hebben wel reden om ons daarin te verblijden.

Bijbels en dienaren van het Evangelie zijn de blijdschap van Gods Israël. Hoe beter wij het Woord van God verstaan, hoe meer vertroosting wij er in zullen vinden, want de duisternis van droefheid en benauwdheid komt voort uit de duisternis van onwetendheid en dwaling.

Toen de woorden hun het eerst verklaard werden, weenden zij, maar toen zij ze verstonden hebben zij zich verblijd, daar zij eindelijk kostelijke, dierbare beloften vonden, gedaan aan hen, die berouw hebben en zich bekeren, zodat er dus hoop was voor Israël. Gode zij dank, die geeft Schriftgeleerden en hen gebruiken wil.

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo

33.

Geschapen naar Gods beeld

Wij lezen in Gen. 1 : 27: En God schiep de mens naar (of: overeenkomstig, als), Zijn beeld, naar het beeld Gods schiep Hij hem. Calvijn is van mening, dat wij dit beeld Gods vooral in de ziel van de mens en niet zozeer in zijn lichaam moeten zoeken. Het beeld Gods is geestelijk en niet lichamelijk van aard. Ursinus, eenmaal leerling van Calvijn, sluit zich daarbij aan: God is een Geest en heeft geen lichaam. Daarom kan de mens alleen in geestelijk en niet in lichamelijk opzicht de gelijkenis van God vertonen.

Maar niet allen dachten in zijn tijd op dezelfde wijze over het beeld Gods. Calvijn noemt in dit verband de naam van Osiander. Met hem heeft hij tijdens een godsdienstgesprek in de Duitse stad Worms in het jaar 1541 ook een persoonlijke ontmoeting gehad. Andreas Osiander was geen calvinist maar een lutheraan. Begonnen als R.K. priester, sloot hij zich later aan bij de Lutherse reformatiebeweging. Hij nam een invloedrijke plaats in als predikant en hoogleraar in de

kerken van die tijd. Osiander was van mening dat het beeld Gods waarnaar Adam werd geschapen betrekking had op de gehele mens. Anders gezegd: Zowel geestelijk als lichamelijk werd de mens naar-het-beeld-Gods geschapen. Hij lichtte dat als volgt toe. Toen God zeide: Laat ons mensen maken naar ons Beeld, bedoelde Hij te zeggen: Laat ons mensen maken volgens het voor-beeld, het model van Christus. Dat wil zeggen: Christus, zoals Hij er als mens op aarde uit zou zien. God had namelijk reeds voor de schepping van Adam de lichamelijke gestalte van Christus voor ogen. En zoals Christus er als mens uit zou zien, zo wilde God ook Adam scheppen. En zo heeft Hij hem ook geschapen. Volgens het lichamelijke model van Christus.

Calvijn noemt dat ijdele verzinsels. Het waren immers de Vader, de Zoon en de Heilige Geest die eenmaal zeiden: Laat ons mensen maken naar ons Beeld. Gesteld dat met dit Beeld (de lichamelijke gestalte van) Christus wordt bedoeld, hoe kan dan b.v. de Heilige Geest zeggen: Laat ons mensen maken naar ons Beeld? Hoe kan nu Christus in de lichamelijke gestalte krijgen die Hij aan zou nemen het beeld van God de Heilige Geest zijn? Hoe kan een lichaam het beeld van de Geest zijn? Want een Geest heeft geen lichaam zoals wij. Hoe moet men zich dat indenken? Daar komt Calvijn niet uit.

Dus nogmaals: wanneer men "het verzinsel van Osiander" aanvaardt, moet men aannemen dat "de mens slechts gevormd is naar het voorbeeld van Christus als de mens; en zo was Christus, voorzover Hij met vlees bekleed zou worden, de grondvorm, (het Beeld v.d.m.) waarnaar Adam gemaakt is; hoewel de Schrift in een gans andere betekenis leert, dat hij naar-het-beeld-Gods-geschapen is". Osiander ontkende dus dat het beeld Gods alleen betrekking heeft op de ziel van de mens. Neen, de gehele Adam, naar ziel en lichaam vertoont het beeld Gods, d.w.z. Christus, zoals Hij er als mens uit zou zien.

Calvijn geeft weliswaar toe dat ook "in de uiterlijke mens Gods heerlijkheid schittert" maar het is toch niet twijfelachtig "dat de eigenlijke zetel van Zijn beeld in de ziel is". En dus niet in het lichaam. In het lichamelijke kan het Beeld van de Geestelijke God niet tot uitdrukking komen.

Dus daarom is het volgens Calvijn beter de opvatting van Osiander, dat met "het beeld Gods" de toekomstige mens Christus bedoeld is, te laten varen. De gedachte dat bij de schepping-naar-Gods-Beeld Christus model gestaan zou hebben voor Adam is volgens hem onjuist.

Het geschapen zijn naar-Gods-beeld heeft een andere betekenis. Onder het beeld Gods verstaat hij: "de volmaaktheid, waarmee Adam bekleed was, toen hij krachtig was door een juist inzicht; aandoeningen had, die zich richtten naar de rede, zinnen die alle in de juiste onderlinge verhouding stonden, en naar waarheid door zijn uitnemende gaven de voortreffelijkheid van Zijn Maker deed uitkomen".

De voornaamste zetel van het Goddelijk Beeld bevond zich in zijn verstand en hart. Doordat in de mens Gods beeld geplaatst wordt, verheft God hem boven alle andere schepselen en zonder hen af van de grote massa van de overige schepselen. Juist in de ziel van de mens weerspiegelt zich Gods volmaaktheid. Als zodanig is de mens zelf "het beeld Gods". Dat is de "bijzondere eretitel" die God hem heeft gegeven. God sprak: laat ons mensen maken naar ons beeld en onze gelijkenis. Over het onderscheid "beeld" en "gelijkenis" moeten we niet te diepzinnig redeneren. Er zijn uitleggers die tussen deze waarde een verschil zoeken dat er niet is. Het woordje "gelijkenis" is als verklaring aan het woordje "beeld" toegevoegd. Het is bij de Joden wel meer gebruikelijk om herhalingen te gebruiken, "waardoor ze één zaak tweemaal uitleggen". De mens wordt Gods beeld genoemd, omdat hij God-gelijkend is. God wilde een mens maken "in wie Hij Zichzelf als in een beeld zou veraanschouwelijken door ingegrifte tekenen van gelijkenis".

Wordt vervolgd.
Instituut I, XV, I, 2.
L.W. van der Meij V.D.M.)

Een troostwoord bij de gedachte aan ons heengaan van hier

Ik neem het zo: "vertrek van hier". Ik zou hebben kunnen zeggen: "Dood", maar we moeten dat woord bedekken met zulk een wolk van verschrikkingen, met zoveel verkeerde gedachten, dat ik wat bekend staat bij de naam van "Dood" heel gewoon zal noemen: "Vertrek".

Alle soorten van duistere gedachten komen van nature in het gemoed op, wanneer we denken aan het verlaten van deze wereld. We verbinden dit met pijn en ellende en scheiding en eenzaamheid en het vreemde en vrees voor het onbekende. Velen, zelfs van Gods kinderen, hebben veel vertroosting nodig bij het zien van dit scheiden van de aarde.

Eén grote vertroosting zal zijn te geloven dat de beste voorbereiding is gemaakt voor alles in betrekking hiermee. Niet voorbereiding door onszelf of een die ons nabij staat of dierbaar is, maar door de Ene, Die van het begin alle dingen heeft voorbereid. Hij Die de bewegingen van al de hemellichamen bepaald heeft en de verhoudingen van alle aardse dingen — tijden en seizoenen, zomer en winter, koude en zonneschijn — Hij Die met betrekking tot het leven zo werkzaam is, is even werkzaam in alle dingen die betrekking hebben op wat wij Dood noemen.

Mijn eerste grote vertroosting komt van de gedachten dat de beste voorbereiding is gemaakt voor alle dingen die betrekking hebben op mijn vertrek van hier.

De noden van die tijd mogen vele zijn, ze kunnen slechts bekend zijn bij Een, dat is bij God en Hij Die de noden kent is de Ene Die voor de vervulling heeft te zorgen.

Het kleine kind dat in deze wereld gezonden wordt waaraan het zo vreemd is heeft alle voorzieningen ervoor door de Ene Die het zond. Zij die door dezelfde Ene worden gezonden naar een andere wereld zullen niet slechter af zijn.

En als God aan het voorbereiden is kunnen we dit alles zeker aan Hem overlaten. Hij is de Ene Die de noden kent op de weg die we hebben te gaan; we kunnen er op aan bij het overlaten van dit alles. Veel van onze moeite in het leven komt van de werkingen van het ongelooft, dat maakt dat we begeren alles voor onszelf te doen, liever dan God alles te laten doen. Maar onder geen enkele omstandigheid kunnen we hier iets doen en daarom onszelf door zo te doen te bemoeilijken, is inderdaad dwaas.

Wees stil in de wetenschap dat u wordt voorbereid. Bemoeilijk uzelf noch omtrent de grote dingen noch omtrent de kleine van die reis, de gedachte van uw Vader heeft alles daaromtrent bepaald.

Die Vader is God Zelf. Al Zijn kracht en goedheid en wijsheid en liefde zijn aan het werk geweest. Hij is werkzaam geweest in Christus. Hij Die Zelf heenging weet alles omtrent vertrekken en zo mogen we met de Psalmist zeggen: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij".

Het is het voorrecht van de gelovige te weigeren te denken aan iets dat met de dood te maken heeft, dit alles over te geven, stil te zijn, te geloven dat God aan Zichzelf gelijk zal zijn, dat er geen mislukking zal zijn, geen tekortkoming voor ons in Zijn doeleinden van liefde en stellig is hier geen kleine vertroosting.

Vervolgens: wat aangaat onze gedachten over dit onderwerp.

Dingen worden vaak bijna werkelijkheid voor ons door de wijze waarop we er over denken en door de hoeveelheid gedachten die we er aan geven.

Daarom is het dat de wijze waarop men over Dood denkt het zo duister maakt. Men verbond het met pijn en de scheiding van ziel en lichaam met eenzaamheid en koudheid en het buiten het graf zijn en met veel van zulke slechte gedachten als deze.

Maar laten we onze gedachten opleiden tot iets wat hiervan zeer onderscheiden is.

Er is niet zo'n losscheuring van ziel en lichaam als we veronderstellen. Hoeveel sterfgevallen zijn pijnloos! Hoeveel zijn er die

slechts gaan slapen! Hoe hebben we telkens weer gezien dat wanneer de tijd van heengaan nabij gekomen is, er mede komt een vreemd gevoel van overgave, van volkomen vrede, een zekere aangenaamheid schijnt bezit te nemen van degene die op het punt staat te vertrekken.

Ongetwijfeld zijn er vele gevallen die men beschrijft als "benauwd sterven", maar in de eerste plaats, geneesheren verzekeren ons dat, wat voor ons lijden schijnt niets is voor degene die voor het oog lijdt en zelfs als dat zo zou zijn, is het waarschijnlijk niet meer, indien al zoveel, als velen telkens weer pijn geleden hebben.

Laten we hopen in Jezus te ontslapen, te vertrekken, ook in dit opzicht, in vrede. We weten niet het ogenblik waarop we onszelf losmaken van de uitwendige wereld in de slaap; dan worden we er werkelijk dood voor, we zullen niet het moment weten waarop we van hier gaan.

Ik denk soms dat het heengaan van de ziel uit het lichaam gradueel meer kan betekenen dan we veronderstellen — het kan een *wegvlieden* zijn meer dan we denken.

Toen ik wegzeilde naar een vergelegen land en de kusten van dit land langzamerhand vager werden, kan ik me herinneren, dat ik dacht: misschien zal het zo zijn wanneer ik sterf! De ziel moge een ogenblik tevoren zich van haar aardse woning losmaken en wanneer de tijd komt is er mogelijk slechts een zeer dunne draad te breken — ja, misschien niets dat enigszins kan worden beschreven met het woord "breken", een terugtrekken van de kust van deze wereld, een niet onderscheiden van de voorwerpen op dit strand, een toenemend onderscheiden van die op het andere. Ik vaar zelden over naar het Isle of Wight, maar dat denk ik ervan. Ik zie de kust die ik verliet geleidelijk aan vaag worden en die waar ik naar toe ga geleidelijk aan helder worden en ik zeg: "Misschien zal het zo met mij zijn wanneer ik heenga. Laten we tot onszelf zeggen: "Ik zal ontslapen in Jezus!"

We hebben het vreemde, het onbekende niet te vrezen. De kleine baby die in deze nieuwe wereld komt heeft geen vrees — alles is vreemd, alles onbekend. Maar het is niet geboren met enige vrees in dit opzicht.

Laten we trachten onze vertrektijd te omringen met zulke gedachten als deze. We gaan naar onze Vader. We zijn verzorgd door onze Vader. Onze Vader is in alles. We gaan naar een plaats, naar vrienden, om te leven. Een huis en niet het graf is het ware einde van ons aardse leven, we vertrekken niet om, zoals we zeggen "dood" te zijn, maar om werkelijk te leven.

De weg Zijner getuigenissen 3.

Het derde hoofdstuk van het boek van drs. De Vries gaat over Schriftgezag en Schriftgebruik. "Schriftgebruik en Schriftgezag hebben alles met elkaar te maken. Onze kijk op de aard van het Schriftgezag is bepalend voor de wijze, waarop we de Schrift verstaan en gebruiken. Zoals bij alle dingen moeten we ook bij deze zaken uitgaan van datgene, wat de Bijbel zelf ons hierin mededeelt. Op grond van het zelfgetuigenis van de Schrift geloven we dat de gehele Bijbel door Gods Geest geïnspireerd is (de verbale inspiratie) en dat gene profetie van eigen uitleg is (de Bijbel is Gods Woord in de vorm van de woorden van mensen; in de gestalte van de woorden van mensen worden ons Gods gedachten geopenbaard). Daaraan ontleent de Bijbel haar unieke gezag. Op grond daarvan is de Bijbel ook nu nog de levende stem van God, waarmee God tot ons spreekt. De Bijbel is wel binnen bepaalde culturen tot stand gekomen, maar de inhoud ervan is geldig voor alle eeuwen en overstijgt alle cultuurgrenzen."

Hierop volgt een paragraaf over de *grammaticaal-historische exegese*. "Het geloof in de Bijbel als Gods onfeilbaar Woord bindt ons aan de z.g.n. grammaticaal-historische methode van exegese". Aldus drs. De Vries. Zijn betoog is duidelijk. Aan het slot zegt de schrijver "We vinden deze methode van exegese o.a. bij de reformatoren. Onder de reformatoren heeft vooral Calvijn zich in

exegetisch opzicht verdienstelijk gemaakt. Sterk heeft Calvijn gewaarschuwd tegen het vergeestelijken van de Schrift, waarbij aan de letterlijke en oorspronkelijke bedoeling van Bijbelwoorden geen recht wordt gedaan." Zie blz. 44.

Hierop volgt een paragraaf over de toepassing van de Bijbelse boodschap naar het heden.

"Het is de taak van de kerk om de inhoud van de Bijbel toe te passen naar het heden, naar onze situatie. Aan de kerk is de bediening der verzoening toebetrouwd. Daarbij moeten we niet vergeten dat we, ondanks de afstand in tijd en de verschillende culturele situaties te maken hebben met dezelfde God, Die Zich aan de Bijbelschrijvers openbaarde. Gods wil is onveranderlijk. Met de voortgang van de tijd is de natuur van de mens en z'n diepste nood evenmin veranderd; die zijn beide wezenlijk gelijk gebleven. Alle eeuwen door gaat het erom dat de Drie-enige God in het leven van een mens aan Zijn eer komt. Dat is alleen mogelijk, als we met Hem verzoend worden door het bloed van Jezus Christus en vernieuwd worden door Diens Geest. De hoofdinhoud van de Bijbel is, dat Christus door Zijn Woord en Geest Zijn gemeente vergadert uit het gevallen menselijke geslacht. Deze gemeente is door God de Vader tot het eeuwige leven verkoren. Door de inwoning van Gods Geest in ons hart weten we, dat we een levend lid zijn van Gods gemeente en het ook eeuwig zullen blijven. De Bijbel openbaart ons de voor alle tijden en plaatsen geldende wil van God. De Bijbel spreekt ons van de schepping, de zondeval, de verzoening, de verlossing en de voleinding.

Het geloof dat de Bijbel de wil van God volkomen bevat, bindt ons aan het beginsel van universaliteit in toepassing van de Bijbelse boodschap. De Bijbel leert ons, dat er voor het gevallen menselijk geslacht maar één Naam onder de hemel tot zaligheid is gegeven en dat is de Naam van Jezus Christus. Niemand komt tot de Vader dan door Hem. Als iemand met de mond zal belijden dat Jezus de Heere is, en met het hart geloven, dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, dan zal hij zalig worden (v.g.l. Rom. 9 vers 9). Wanneer iemand met het hart gelooft, wordt dat zichtbaar in een godzalige levenswandel. In verband met dit alles openbaart de Bijbel ons voor alijd geldende leerwaarheden en voor altijd geldende beginselen voor de praktijk der godzaligheid. Dat wil niet zeggen dat de toepassing van die beginselen voor de praktijk der godzaligheid in alle gevallen even gemakkelijk is. Met name de enorme technische vooruitgang stelt ons op ethisch gebied voor tal van vragen, waarop het antwoord niet eenvoudig is. Dat doet echter geen afbreuk aan het beginsel, dat het blijvende gebod Gods gehoorzaamd moet worden in veranderende situaties.

Bij de toepassing van het Woord van God naar onze tijd is naast kennis van Gods Woord, inzicht in de eigen tijd noodzakelijk. Daarbij zien we onze tijd in het licht van Gods Woord en niet omgekeerd. Met het onveranderlijke Woord van God doorlichten we de tijd. Met dit Woord gaan we tot de mens van onze tijd, opdat hij zichzelf met al zijn vragen en zorgen in het juiste licht leert zien. 's Mensen diepste nood is dat hij zijn eigenlijke nood niet beseft n.l. dat hij een gevallen Adamskind is, een kind des toorns. Het Woord van God maakt ons duidelijk, dat op de bodem van alle vragen der wereld zondeschuld ligt."

Drs. de Vries schrijft aan het slot van dit hoofdstuk:

"Wat het belangrijkste is: de onfeilbaarheid van de Schrift ligt verankerd in haar zelfgetuigenis. "De redenen des HEEREN zijn reine redenen, zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal". De onfeilbaarheid is een van de meest troostvolle eigenschappen van de Schrift voor de gelovigen. Daarom mogen ze ervan verzekerd zijn, dat ze zonder enig voorbehoud kunnen vertrouwen op wat God hen in Zijn Woord zegt. In Psalm 118 vers 140 staat "Uw Woord is zeer gelouterd en Uw knecht heeft het lief". Laat deze belijdenis onze belijdenis zijn. Dan steunen we op een vast fundament." Zie blz. 57. B.

Voor de jeugd

Nehemia 29

"En aan hunne hand verbeterde Refaja, de zoon van Hur, overste van het halve deel van Jeruzalem.....".

Neh. 3 : 9.

Beste jongelui!

We zijn aan de rondgang bezig, en nemen hier en daar een kijkje bij de bouwers van Jeruzalem. Men is overal druk aan het werk. En het loont de moeite om onze rondgang nog even voort te zetten en de nodige lering te trekken uit hetgeen ons te zien gegeven wordt.

In vers 9 wordt gesproken over een overste van het halve deel van Jeruzalem. Dat woord "overste" komen we verschillende keren tegen in Neh. 3. Ik denk aan de verzen 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19 enz. Dat er over oversten gesproken wordt, laat ons weten dat Jeruzalem in verschillende delen was verdeeld. Het geeft ons tegelijkertijd weer een indruk van de omvang van de stad, en daarmee ook van de omvang van de muur die moest worden herbouwd. De oversten bleven niet achter. Het waren voorgangers, bestuursleden, leiders, die goede leiding gaven. Daar kunnen al degenen die tot leiding geven geroepen zijn, een voorbeeld aan nemen. Het komt in het leven niet weinig voor dat leidinggevende figuren het werk graag een ander laten doen. Dan zijn zij geen goede voorbeelden. In de maatschappij niet, en in de kerk ook niet. Want ook op het kerkelijk terrein kom je dat soort mensen tegen. Dat de beste stuurder aan de wal staan, is een oud spreekwoord, dat de eeuwen door zijn betekenis behoudt. Laat het echter op ons niet van toepassing zijn.

De overste in vers 9 genoemd, heeft een mooie naam. Daar zit mogelijk een geschiedenis aan verbonden. Zij naam betekent "De Heere geneest". Toen wij nog in Dordrecht stonden, hadden we daar een ziekenhuis dat dezelfde naam droeg "Refaja": de HEERE geneest. Mogelijk hebben de ouders van deze overste het ervaren dat er bij de Heere genezing te verkrijgen is. Het kwam namelijk niet weinig voor dat men ter gedachtenis aan bepaalde gebeurtenissen zijn kinderen namen gaf. Dat is een goede zaak. Dat is een bijbelse zaak. In Psalm 103 staat: "Vergeet gene van Zijn weldaden". Dat gebeurt menigmaal wel heel gauw. Als we ziek zijn dan wil men nog al eens de Heere bidden of Hij de middelen wil zegenen die tot onze genezing worden aangewend.

En als dat dan gebeurt, is het maar de grote vraag of de Heere daar dan ook de dank voor krijgt. Het komt toch niet zelden voor dat men z.g.n. met de Heere begint en dat men met de dokter eindigt. Dat is niet tot eer van God. Dat is ook niet naar het woord van God. Een kind van God dient met zijn ziel de Heere te loven. Laat een ieder zich maar afvragen, wat dáár in zijn/haar leven van terecht komt.

We willen ook nog even bij vers 12 stilstaan. Dat is het enige vers waar gesproken wordt over vrouwelijke personen. "En aan zijn hand verbeterde Sallum, de zoon van Lohes, overste van het andere halve deel van Jeruzalem, hij en zijne dochters". Dat zijn flinke meisjes geweest. Meisjes die hart gehad hebben voor de zaak. Al behoorden zij tot het zwakke geslacht, zij ontzagen zich niet om ook mee te doen aan de herbouw van de muren. Zo kunnen ook nu nog meisjes dienstwerk verrichten in het koninkrijk Gods.

Nee, u hoeft niet bang te wezen dat ik hier het pleit ga voeren voor de vrouw in het ambt. Want ik geloof niet, op bijbelse gronden, dat het ambt van diaken, ouderling of dominee voor een vrouw weggelegd is. Daar spreekt het nieuwe testament duidelijke taal over. Doch dat wil niet zeggen dat er voor meisjes geen werk zou zijn. Daar is zoveel hulp te bieden in de verzorging van ouden en zieken en andere hulpbehoevenden, dat zij echt niet aan de kant behoeven te staan. Wie van het vrouwelijk geslacht z'n roeping verstaat, zal haar plaats in het leven weten te vinden. Bij kerkbouwaangelegenheden is er in het verleden door heel veel vrouwen al nuttig werk verricht. En dat gebeurt in het

heden ook nog. De geschiedenis van de herbouw van Jeruzalems muur laat ons weten dat het bijbels verantwoord, om niet te zeggen bijbels geboden is, dat vrouwen ook mee doen, als het gaat over de bevordering van de komst van het koninkrijk Gods, en de bouw van de kerk.

In vers 16 wordt gesproken over werkers "tegenover Davids graven". Daar zal de koninklijke begraafplaats mee bedoeld zijn. In de buurt daarvan bevond zich ook het "huis der helden", wat door sommigen vertaald wordt door "kazerne".

Van beide plaatsen gaat wel een sprake uit. Als je bij een begraafplaats komt moet je echt wel even een ogenblik stilte in acht nemen. Want het getuigt van de vergankelijkheid van het leven. En als het dan de begraafplaats is van de familie van koning David, dan roept dit wel bijzondere herinneringen op. Want het koningshuis van David is een bijzonder huis geweest. David is één van de meest bekende koningen die het volk Israël gekend heeft. Hij is de man naar Gods hart geweest. Hij was weliswaar een zondig mens. Dat wist hij zelf ook heel goed. Doch het stond de Heere niet in de weg. Hij was in Zijn ogen uitverkoren en dierbaar. " 'k Heb David mijnen knecht, Mijn gunsteling gevonden; En hem met heil'ge zalf, aan Mij en 't rijk verbonden". Dat zijn twee bekende regels uit een van de vele psalmen die door David zijn gedicht en die van zijn leven getuigenis afleggen.

Dit bij zijn begraafplaats te overdenken, kan tot bemoediging strekken voor elke zondaar. Want men kan voor de Heere nooit een te groot zondaar zijn, om door Hem begenadigd te worden. Hij heeft er juist een lust in om zondaren wel te doen. Loop dus niet al te snel aan deze plaats voorbij. We worden er zelfs door Petrus, jaren later op de Pinksterdag, nog aan herinnerd, als hij over David sprekende, zegt "en zijn graf is onder ons tot op deze dag". Hand. 2 : 29. Zijn graf getuigt er ook van dat er niemand leeft die de slaap des doods niet eens zal slapen, en dat er niemand is die zijn ziel van het graf zal kunnen redden. Wij gaan allemaal naar dezelfde plaats. De dood wenkt ieder uur. En het graf zegt nooit: Het is genoeg! En als wij daar heen gedragen zullen worden, hebben we dan een goede ruil gedaan? Dat mogen wij van David geloven. Hij is van sterven beter geworden. Zal dit ook van ons gezegd kunnen worden? Toch wel een belangrijke vraag, vinden jullie ook niet? We zullen alleen van sterven beter worden als we hier in dit leven hetzelfde geloof hebben leren beoefenen wat David gekend heeft. Namelijk het geloof in de vergeving der zonden, door te geloven in Davids grote zoon, die hij ook zijn Heere heeft genoemd. Ik las eens op de poort van een begraafplaats: "Memento mori", dat betekent: Gedenk te sterven! Als jullie dat niet vergeten, hebben we niet voor niets een ogenblik bij de begraafplaats van David stil gestaan.

Nu we toch in de buurt zijn, willen we ook even naar "het huis der helden" kijken. David heeft in zijn leven vele helden gehad. Het is zeer waarschijnlijk dat zij in dit huis hun verblijfplaats hebben gehad. Helden, dat zijn mensen die in de oorlog kloeke daden hebben verricht. Het waren geen mensen met een hazenhart. Dat zijn bange mensen. Die kon David niet gebruiken. Zij hebben in hun leven "hun mannetje gestaan". Zij waren voor geen klein gerucht vervaard. Zo nodig trokken zij alleen op tegen een overmachtige vijand. Hun namen worden daarom in de boeken van Samuël en Koningen met ere genoemd. Als je nu bedenkt dat David een type geweest is van de Heere Jezus Christus, de Koning der koningen en de Heere der heren, dan is het niet moeilijk om van deze Koning ook een brug te leggen, naar de helden in het koninkrijk Gods. Want die zijn er altijd geweest. Grote mannen, die hun leven niet hebben ontzien in de strijd die zij te strijden hadden. Het zijn de martelaren en ook anderen, die wel niet de marteldood gestorven zijn, doch die van grote betekenis voor het geestelijk koninkrijk zijn geweest.

Doch ook die helden zijn gestorven. Het "heldenhuis" is gebleven. En de Koning zelf

zal er zorg voor dragen dat er steeds weer nieuwe helden in "Zijn huis", dat is "Zijn kerk", zullen zijn. Wie het nu zijn is nog moeilijk te zeggen. Een man die groot is, wordt meestal eerst geprezen als hij dood is. En dat is maar goed ook. Want als zij tijdens hun leven al de loftrompet toegestoken zouden krijgen, dan zouden zij daar in dit leven te groot door worden. De grootsten zijn in dit leven vaak de kleinsten. Zegt de Koning het zelf niet dat de meeste de minste is, en dat de minste de meeste is? Het de grootste zijn, komt hierin openbaar dat men de kleinste wordt. En daar is een heel leven voor nodig. Het is een zware strijd om van groot klein te worden. Het is wel een aan te bevelen strijd. Die zichzelf overwint, is sterker dan die een stad inneemt. Kennen jullie deze strijd? In eigen kracht is hier de overwinning niet te behalen. Het kan alleen in de kracht die de Heere, de Koning daartoe verleent.

't Is Israëls God, Die krachten geeft,

Van Wie al 't volk zijn sterkte heeft.

Looft God, elk moet Hem vrezen.

Ik heb dat woordje "moet" maar even onderstreept. Het is de dure plicht van elke lezer om God te vrezen. Dat is niet bang zijn voor Hem, doch het is Hem kinderlijk liefhebben. Wie dat mag doen, heeft niets te vrezen.

Want 's HEEREN gunst, zal over die

Hem vrezen,

In eeuwigheid, altoos dezelfde wezen.

Zij trouw rust zelfs op 't late nageslacht.

Dat Zijn verbond niet trouweloos wil schenden,

Noch van Zijn wet afkerig d' oren wend-

den, Maar die naar eis van Gods verbond

betracht.

We nemen hiermee ook afscheid van het huis der helden, in de stad Jeruzalem.

We nemen ook afscheid van jullie, in de hoop dat jullie iets weten van hetgeen Paulus, ook een held, eens gezegd heeft: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig, door Christus, Die mij kracht geeft. Dan ben je in Hem meer dan een overwinnaar.

We hopen de volgende keer D.V. onze reis nog even voort te zetten.

De hartelijke groeten van jullie aller vriend.
Ds. H.C. v.d. Ent.

Meditatieserie Korenaren uit de volle oogst

Deze serie wordt nu verzorgd door boekhandel. G.J. van Horssen, Kallenbroekerweg 47, postbus 18, 3770 AA Barneveld, tel. 03420-92084. Enkele maanden geleden verscheen cassette GH 265 met twee meditaties, waarvan de eerste is van ds. J. van Amstel, Chr. Geref. predikant te Ede. Deze gaat over Psalm 84 : 12. Ds. Van Amstel zegt goede dingen ter verklaring van dit psalmvers. De Heere is een Zon en Schild. Wanneer dit meer in relatie was gebracht tot hen die dit nodig krijgen en mogen ervaren, zouden we meer aansluiting gekregen hebben met het geestelijke leven. Op deze wijze komt ook het onderscheid openbaar tussen hen die met de dichter kunnen instemmen en hen die er geen weet van hebben wat dit inhoudt.

De andere meditatie is van ds. P. Molenaar, Ned. Herv. predikant te Lekkerkerk, voorheen te Amersfoort. Deze meditatie gaat over Openbaring 15 : 2 en 3. Ds. Molenaar geeft een eenvoudige verklaring. De titel van de meditatie is: De zangers aan de glazen zee. De zangers zingen het lied van Mozes en van het Lam. In de meditatie komt naar voren hoe Israël na een moeilijke weg het lied van Mozes kon gaan zingen. Dat was na de doortocht door de Rode Zee. De zangers aan de glazen zee zullen ook dit lied zingen, maar ook nog een ander lied, dat spreekt van groter verlossing, namelijk door het bloed des Lams. Dit is de toekomst voor allen die deel hebben aan de verlossing door Christus. Later is er weer een cassette verschenen, GH 266.

De eerste meditatie daarop is van onszelf over Markus 10 : 17-22: Goede Meester, wat moet ik doen? We laten de beoordeling aan de hoorders over.

De tweede meditatie is van ds. D. Rietdijk, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Moerkapelle en wel over Lukas 18 : 7 en 8a. We vinden dit een heel mooie meditatie,

die ons moet toespreken. De Heere troost Zijn volk met de woorden: Zou God dan geen recht doen..... Zo gemakkelijk kunnen de woorden: Zijn uitverkorenen, verkeerd worden toegepast. Ds. Rietdijk weet echter op een eenvoudige en duidelijke wijze het verband te leggen tussen het dag en nacht roepen en het uitverkoren zijn. Het gaat erom te doen waartoe de Heere opwekt, namelijk om Hem te zoeken. Hij laat Zich vinden. Hij hoort het gebed. Dat is bemoeidigend.

De meditaties zijn verschenen in een omlijsting van gezongen Psalmen. De prijs van een cassette is f 21,90. Dat is ook de prijs van een langspeelplaat. Deze cassettes blijken nog steeds in een behoefte te voorzien. Vooral voor mensen die aan huis gebonden zijn en ook nog wel voor anderen zijn zulke meditaties van belang. Ook op deze wijze kan de Heere nog spreken.

B.

Ouderen over euthanasie

Zo luidt een rapport dat tot stand gekomen is door initiatief van de stichting Schuilplaats. Deze stichting is een hulpverleningsorganisatie voor problemen en vragen van medisch-ethische en psycho-sociale aard.

In toenemende mate wordt de stichting geconfronteerd met de hulpvragen van mensen die door de veranderende visie op zorgen hulpverlening en de herwaardering van leven en dood, in de problemen zijn geraakt. Veel vragen van de ouderen spitsen zich toe op de euthanasiepraktijken. Het is voorstelbaar dat dit met name bij ouderen, die hulpbehoevender gaan worden, onzekerheid en angst veroorzaakt.

Dit is voor het bestuur van de stichting aanleiding geweest om nader onderzoek te laten verrichten door drs. J.H. Segers, huisarts te Huizen, onder ouderen. Doel van dit oriënterend onderzoek was om, ten eerste, een overzicht te krijgen in de factoren die binnen onze samenleving de vraag naar euthanasie beïnvloeden, en ten tweede, de visie en mening van onze ouderen over euthanasie te leren kennen.

Enkele van de conclusies:

- De meerderheid van de bejaarden is tegen legalisering van euthanasie.
- Meerderheid bejaardenhuisbewoners is bang voor onvrijwillige euthanasie.
- Ondanks toename van moeilijkheden, ten gevolge van ouderdom, vaker tegen euthanasie.
- Meer zorg vermindert de vraag naar euthanasie.
- Bijna een kwart van de bejaardenhuisbewoners zou graag weer zelfstandig willen wonen, bijvoorbeeld met hulp van kinderen, huisarts en bejaardenhulp.
- Ruim 75% van de bejaardenhuisbewoners en bijna 50% van de zelfstandigen vinden dat anderen (familie of behandelend arts) absoluut niet over hun leven mogen beslissen als zij hier zelf niet meer over kunnen beslissen.
- Een afwijzend standpunt ten aanzien van euthanasie blijkt vaak gepaard te gaan met angst voor beëindiging van hun leven door anderen buiten hun medeweten.

Het rapport is aangeboden aan alle fracties van de Eerste en Tweede Kamer der Staten Generaal en samenwerkende organisaties. Minister Brinkman heeft de stichting een uitnodiging toegezegd om binnenkort de onderzoeksresultaten te bespreken.

De kosten van het onderzoeksrapport bedragen f 7,50, excl. de portokosten. Het rapport is te bestellen bij de stichting Schuilplaats, postbus 7, 3900 AA Veenendaal, tel. 08385-26123.

We hebben kennis van het rapport genomen. We moeten constateren, dat de mens wel nameloos arm is. Velen hebben met God gebroken of geloven niet aan een voortbestaan na de dood. We horen in dit rapport niet de stem van mensen, die er toch ook nog wel zijn, die het leven kostbaar achten en Gods raad begeren uit te dienen, die in wegen van lijden mogen zien op Christus en die bij het naderen van de dood mogen getuigen: Uw stok en Uw staf vertroosten mij. We kunnen nog denken aan het sterfbed van Jacob en aan de lofzang van Simeon. De Heidelbergse

Catechismus spreekt ook van de enige troost in leven en sterven. Het zou niet moeilijk zijn om hieraan nog plaatsen uit de Heilige Schrift toe te voegen om te laten zien, dat er een volk is dat in de ouderdom mag ervaren, dat de Heere Dezelfde blijft.

In het raam van de enquête paste deze vraag mogelijk niet, anders zou het wel goed zijn geweest wanneer de vraag was gesteld hoe de ondervraagde denkt over het bestaan van God, het voortbestaan van de mens na dit leven en het komende oordeel.

We hopen van harte dat mede door dit rapport vele ogen mogen opengaan voor de nood van de mens en het verschrikkelijke van de euthanasie. De mens moet niet de dood zoeken van zichzelf en zijn medemens, maar het leven.

B.

Boekbesprekingen

Boeken van Den Hertog b.v.,
postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403-73434.

1. **Is dat discrimineren?** door drs. P. van Ruitenbergh, dr. H.A. Hofman en mr. P. Hugense. Dit is het tweede deel van de Kompas serie, onder redactie van prof. dr. ir. J. Blaauwendraad, dr. G. van de Hoek, dr. H.A. Hofman, J.H. Mauritz, ds. A. Moerkerken en drs. P. van Ruitenbergh. In de Gereformeerde Gemeenten deed zich de behoefte gevoelen aan bezinnend materiaal op het gebied van bijbelkunde, dogmatiek, kerkgeschiedenis en ethiek. Vooral de studerende jeugd, maar ook ouderen hebben steeds dringende behoefte aan antwoord op vele vragen. De redactiecommissie streeft ernaar regelmatig publicaties te laten verschijnen, die een bijdrage vormen tot verantwoorde meningsvorming.

"In dit boekje" — zo lezen we in het Voorwoord — "uit de Kompasserie vindt u een bespreking van de vraag wat discrimineren is. Drie auteurs hebben zich in de problematiek verdiept en gepoogd enige duidelijkheid te scheppen. Dat het onderwerp actueel is, behoeft geen betoog. Van alle kanten horen we de roep: "Dat is discriminatie". Zelfs het hanteren van bijbelse normen wordt tegenwoordig door velen als kwetsend ervaren. Het lijkt erop dat we tot in het uiterste zouden moeten tolereren en dat er geen grenzen meer mogen zijn aan de verdraagzaamheid. Men wil alleen deze grens aan de verdraagzaamheid, dat men anderen niet mag discrimineren. En zo voert ongelimiteerde tolerantie uiteindelijk tot intolerantie. Vooral de gereformeerde gezindte wordt aangevallen. Wij zouden joden, vrouwen en homofielen discrimineren. Men verwijt ons dat we met verouderde maatstaven anderen onnodig achterstellen en de zwakken onderdrukken. Dat is geen kleine beschuldiging. Maar is het waar? Discrimineren wij? Het is in het bestek van een boekje als dit niet mogelijk om alle vragen aan de orde te stellen. Het gaat immers niet alleen om de tolerantiegedachte, maar ook over concrete menselijke verhoudingen van allerlei aard." Van drs. P. van Ruitenbergh is de bijbels-theologische, van dr. H.A. Hofman de historische en van mr. P. Hugense de juridische verkenning. Eerst komen dus de bijbelse gegevens aan de orde, omdat daar de normen liggen voor al ons handelen. De historie laat zien of men zich aan die normen wilde houden en hoe men ze heeft losgelaten. Daarna komt de toespitsing op actueel, politiek terrein.

Dit is stellig een zeer belangrijk boek, dat onze jonge mensen en anderen kan meehelpen zich te wapenen tegen de geest der eeuw. Daarom willen we het van harte aanbevelen.

Het boek telt 184 blz. en kost als paperback f 18,90.

2. **Zalig . . . ! Wie . . . ?** door Ds. S. van Dorp. De schrijver was indertijd een bekende predikant in de Ned. Hervormde kerk. Zijn laatste gemeente was 's-Gravenhage. Hij overleed in 1963.

Dit boek bevat negen preken over de Zaligsprekingen. De eerste druk verscheen in 1972. Ds. W.L. Tukker schreef in het boek een Ten geleide, waarin hij o.a. het volgende zegt: "Wat is toch het geheim geweest van

deze prediker, Ds. S. van Dorp? Is het zijn afkomst? Hij is inderdaad afkomstig uit het land en uit de kringen van Ds. L.G.C. Ledebor, die als zijn enige gemeente Benthuisen gediend heeft. Ds. van Dorp is in de omgeving van die gemeente opgegroeid en kerkte als kind nog al eens in een door zijn grootvader gekochte Waalse kerk, die voor een kruisgemeente door hem bestemd was. Als kind hoorde Ds. van Dorp verschillende kruisdominees preken. Dit heeft hem mede gevormd. Door de universitaire opleiding, welke resulteerde in het door hem afgelegde doctoraal examen, bracht hij de bevindelijke prediking, die hem reeds jong gegrepen had, zeker nadat de prediking van de Hervormde Ds. W. Zijlstra uit Waddinxveen hem trof, op een hoger plan. De bevinding werd meer in bijbelse bedding geleid en uit de tekst zelf getrokken: ze werd van gemoedswerk meer geloofswerk. In veredelde stijl en zonder allegorische schriftuitleg werd de bevinding des geloofs, de ervaring des geloofs, vanuit de tekst in de gemeente gelegd."

De preken gaan over teksten uit Mattheüs 5, behalve de laatste, die handelt over Mattheüs 11 : 16: En zalig is hij, die aan Mij niet zal geërgerd worden. Die neemt een aparte plaats in, omdat het uitgangspunt is het verband van de tekst. Zij gaat over 1. een bestreden, 2. een strijdend en 3. een behouden geloof.

Dat er nu een tweede druk verschenen is zegt genoeg. De preken zijn rijk aan inhoud. Het boek telt 149 blz. en kost gebonden f 19,50.

B.

Het testament van Abigaël Gerbrants 3.

Menigmaal beschouwde zij haar bloedige doeken en sprak deze woorden van de 38e Psalm: Mijn wonden mij vermoeien, die daar vloeien van etter en stank. Zo sprak David, zeide Abigaël, toen hij van God geslagen was met pest, door zijn dwaasheid. Ik zeide: O mijn dochter Abigaël, als gij ziet de roodheid, zo trooste u wat Salomo zeide: Wonden zonder oorzaak. Daarop antwoordde zij: de Heere heeft mij gewond en geslagen en Hij zal mij ook helpen bidden twee dagen, want Zijn uitgang is algehele dageraad, nu Zijn genade daalt als de morgen of avond tegenover de aarde.

Dikwijls sloeg zij haar ogen naar de hemel en sprak: God is mijn licht; Heere, wijs mij Uwe wegen, die Gij wilt dat ik wandelen zal. Eén ding heb ik begeerd en ik zal het begeren mijn leven lang, dat ik mag komen in Uw huis daar Gij bekend zijt. O Heere, lieflijk zijn Uwe woningen, O Heere Sebaoth, Psalm 57 : 5 en 84 : 2. Het beste lot is mij ten deel gevallen, Psalm 16 : 5. De Heere is mijn erdeel. Tot de bergen hef ik mijn ogen en van daar verwacht ik hulp. Heere, duizendmaal duizenden dienen U en tienduizendmaal duizend staan voor U. Johannes zag honderd vier en veertig duizend op de berg Zion en zij volgden het Lam en het waren maagden en zij zongen een nieuw lied.

O Heere, in mijn hart en gemoed draag ik Uw Woord, hetwelk ik niet overtreed. Dikwijls sprak zij de woorden, Johannes 14 en 16, In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, anderszins zou Ik het u gezegd hebben, Ik ga heen om u plaats te bereiden, en Ik wil, Vader, dat waar Ik ben, ook die bij Mij komen, die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij liefgehad van voor de grondlegging der wereld, Johannes 1 : 24.

Ik vroeg: Abigaël, wat sprak God tot David? Zij antwoordde mij: uw ziel is een bundelken bij de levende God, maar de ziel van uw vijand is een slinger. Ik roerde ook de 45e Psalm aan, zeggende: Mijn dochter Abigaël, hoe ging de Bruidgom uit Zijn kamer? Zij antwoordde: Zijn kleed, toen Hij uit Zijn kamer ging, rook naar aloë, myrre en cassis en de bruid ging Hem tegemoet, met haar staatsjonkvrouwen: met gouden stukken en gestikte klederen. Deze bruid is Christus' gemeente, waar ik een levend lidmaat van ben en eeuwig zal blijven. Veertien dagen voordat zij ziek werd was zij aan het Heilig Avondmaal geweest en zij zei

tot haar moeder: O, ik verlangde zo naar die dag en toen ik daar geweest was, was ik zeer verblijd. Zij sprak Christus' woorden, Mattheüs 26 : 28: Dat is de beker van het Nieuwe Testament in Mijn bloed, tot vergeving der zonden, en zij dronken allen daaruit. Nog roerde ze aan de woorden van Christus, Lukas 22 : 24: Ik heb grotelijks begeerd dit Pascha met u te eten eer ik sterf; van nu voortaan zal Ik niet meer drinken van de vrucht des wijnstoks totdat Ik ze nieuw zal drinken in het rijk van Mijn hemelse Vader. Naar deze hoge redenen en meer andere, sprak zij: Ik begeer ontbonden te wezen en met Christus te wonen, Filippenzen 1 : 23. Want zo wie gelooft in Hem, Die Christus u gezonden heeft, die komt niet in de dood, maar hij gaat voort van de dood, dat is van de lichamelijke dood, in het eeuwige leven.

Zij haalde dikwijls 1 Corinthhe 2 : 4 aan. O, dat eeuwige leven is een vreugde die geen oog heeft gezien, geen oor heeft gehoord en geen mens heeft kunnen bedenken, wat de uitverkorenen bereid is. Daar zal de ene sabbath de andere raken.

Toen haar moeder deze en meer andere dingen hoorde, zo zeide zij: Abigaël, hoe weet gij de Schriftuur, gij weet ze beter dan ik. Och neen, lieve moeder. Dochter, zeide haar moeder, gij hebt de zalving, waar Johannes van zeide: gij hebt niet van node dat iemand u lere. Daarop antwoordde Abigaël: ja moeder, zij moeten allen van God geleerd zijn.

Dit werd door alle omstanders met grote verwondering aangehoord en zij zeiden: O, hoe genoeglijk is het bij al zulke mensen te wezen. Ik zei: Abigaël, hoe is het zaad in u gezaaid? Zij antwoordde: Ja Vader, drie zaden gaan er verloren, maar het vierde valt in een goede aarde en brengt dertig, zestig en honderdvoudige vruchten voort.

Haar moeder liet haar zeven broers en zusters voor het bed komen. Die sprak zij aan, zeggende: Vreest God en weest uw ouders gehoorzaam. En zij zeide tot haar moeder: als ik sterf, laat mijn vader een vermaanbrief schrijven aan mijn speelmeisjes te Naarden, dat ze toch de wereld niet liefhebben en dat zij toch verlaten en afleggen willen haar grote hovaardij, dewelke zij zeide twee maanden tevoren mondeling bestraft te hebben vanwege haar lange lobben, grote kanten, hoge bragonnen, bloemfluelen mouwen en vanwege haar zilver om het

lijf. Welke brief ook door mij geschreven zal worden.

Na deze opdracht sloeg Abigaël haar ogen naar de hemel en sprak: Er is voor mij één God en één Middelaar tussen God en de mens, de mens Jezus Christus. Hij is de Advokaat bij de Vader. Zo wie in Hem gelooft, gelijk de Schrift van Hem getuigt, zullen stromen des levenden waters uit zijn buik vloeien.

Zij zeide tot haar moeder en de omstanders: richt mij op. En toen zij zat, zeide zij: hangt de spiegel weg en legt mij weder neder en zij streek over haar koude wangen en sprak tot haar moeder: Nu komt mijn Bruidgom om Zijn bruid. Nu is het verre. En dit sprak ze met lachende lippen en betraande ogen. En zij sprak ook vol vuur: Christus is de ladder die Jacob te Bethel zag in de droom. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven en men komt door Hem bij de Vader. Christus is de blinkende Morgenster. Hij is de Leeuw van Juda, de wortel Davids, Die het alles heeft overwonnen; de dood, duivel, hel en verdoemenis der wet weggenomen heeft en ons een open toegang tot de troon der genade gebaad heeft. Hij is de sterke God, Jesaja 9, en heeft alleen de pers getreden. Hij zag om en wederom en daar was niemand die Hem hielp, maar Zijn rechterhand had Hem ondersteund.

Wel eens op TEXEL geweest? Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogel- broedplaatsen, visgelegenheid, etc., en ... rust. U kunt op 'DE VERRASSING' gebruik maken van	volledig pension voor groot en klein. Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan. Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen. Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.
--	---

Voor uw medeleven ons betoond, persoonlijk of schriftelijk, tijdens de ziekte en na het overlijden van mijn geliefde vrouw, onze zorgzame moeder en schoonmoeder, oma, dochter en schoondochter, zuster, schoon-zuster en tante

LEENTJE WILHELMINA VAN DER VLIET - VAN ROSSEM

betuigen wij onze hartelijke dank.

Daar het ons onmogelijk is een ieder persoonlijk te bedanken, doen wij dit langs deze weg.
Uw medeleven is ons tot steun en troost geweest.

Uit aller naam:

G. van der Vliet en kinderen.
A. van Rossem.

4233 CV Ameide, februari 1987,
Broekseweg 71.

Help

Papoea's in Nood

Papoeafonds

Ede
Postgiro 243000

Secretariaat

Van Randwijcklaan 104
3815 MT Amersfoort
Telefoon 033-728690

SNEL AFVALLEN?

Dat is ongezond. Verstandiger is het op de veilige natuurlijke methode met onze plantaardige vermageringstabletjes. Bovendien het natuurlijke middel om verstopping te voorkomen! Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ

SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

WESTKAPELLE TE HUUR

Vakantiehuis en luxe sta-caravan op zeer mooi en rustig plekje op boerderij bij het strand.
Telefoon 01187 - 1441

Reformatische Scholengemeenschap „Jacobus Revius”

voor Havo en Mavo
te Rotterdam Schiebroek

Het bestuur van bovengenoemde scholengemeenschap vraagt m.i.v. de cursus 1987/1988

DOCENTEN

voor de volgende vacatures:

- A. NATUURKUNDE ± 32 uur, waarvan een gedeelte i.v.m. vervanging wegens ziekte, 1e en 2e graads.
- B. WISKUNDE ± 16 uur, 2e graads.
- C. SCHEIKUNDE ± 6 uur, 2e graads.
- D. BIOLOGIE 12 tot 20 uur, 2e graads.

Combinaties van deze vakken verdienen de voorkeur.

Inlichtingen bij de directeur, de heer B. Stolk, tel. 01804-22055 (privé) of 010-4225566 (school). Sollicitaties vóór woensdag 11 maart aan het schooladres: Postbus 33129, 3005 EC Rotterdam.